

Harangszó

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYŰLEKEZETI LAPJA • 2011. NOVEMBER XXII. ÉVFOLYAM 21. SZÁM

VISSZATEKINTÉS HÁROMSZÁZ ÉV TÁVLATÁBÓL (1.)

Rákóczi családi portrék

A Rákócziak címerében zöld hármás halmon aranykerék, s azon kiterjesztett szárnyú sas áll. A címer felirata: „Si Deus pro nobis, quis contra nos“, Ha Isten velünk, ki ellenünk? (Róm 8,31)

A magyar történelemben kitörölhetetlen szerepet játszott a XVI. század végétől a XVIII. század elejéig a Rákóczi család, amelynek azonban nem minden tagja volt református, ennek ellenére közöttük is voltak, akik a református egyház történetét alakították akár pozitív, akár negatív előjellel. Különösen igaz katolikus vallása ellenére a reformátusság, evangélikusság és unitáriusság irányába tanúsított jóindulat II. Rákóczi Ferencre, akinek 1703-1711 között lezajlott eredményes szabadságharcára emlékezünk annak 300 éves jubileumán.

Rákóczi Zsigmond

A család szédületes kiemelkedése egyetlen tagjának, rákóczi és felsővadászi Rákóczi Zsigmondnak a nevéhez fűződik. Katonánemesi sorból ő küzdötte fel magát az erdélyi fejedelmi trónra. 1544-ben a család nemesi előnevét adó Felsővadáson született, édesapja Likava várkapitánya, Zemplén vármegye alispánja volt. Nem tudjuk, hogy milyen felekezetűnek keresztelték Zsigmondot, azonban akkor még aligha lehetett református, evangélikus azonban minden bizonnyal. Annál is inkább ez gyanítható, mert az erős lutheránus Perényi Gábor országbíró várában, Sárospatakon volt apród, ott tanulta a katonai, közigazgatási és gazdasági pályára egyaránt felkészítő ismereteket. (1580-ban

Felsővadásznak már református lelkipásztora volt, akkor már Zsigmond is református lett, hogy legyen.) Királyi szolgálatban állt Rákóczi Zsigmond. 1575-ben Báthori István erdélyi fejedelem ellen Bekes Gáspár seregében harcolt, amelyben a királyi segédcsoport parancsnoka volt. A következő években tovább emelkedett a katonai pályán, 1588-ban Eger várának főkapitányaként Szikszónál egy tízezres török sereget vert meg, amiért bárói rangra emelte a király. Az 1593-ban kezdődött a törökökkel vívott tizenöt éves háború egyik sikeres hadvezére, több vár visszafoglalója volt Rákóczi Zsigmond. Részt vett a hegyaljai borkereskedésben, ami hozzájárult vagyonosodásához.

1587-ben megnősült, feleségül vette Mágócsy (írják Mágóchy-nak, Mágocsy-nak is) András (+1586) özvegyét, alaghy Bekényi Juditot (Alaghy Juditnak is emlegetik). Mágócsy Gáspár (1514-1587), András ugyancsak nagybirtokú, magas katonai és közigazgatási tisztségeket viselő unokabátyja kérte fel Rákóczi Zsigmondot, hogy vállalja el Mágócsy András árván maradt gyermekeinek gyámságát. Rákóczi Zsigmond ezt elvállalta, majd a gyermekek anyját is feleségül vette. Így Rákóczi Zsigmond igazgatása alá jutott, a 300 ezer katasztrális holdra rügött Mágócsy birtok. Ekkor került birtokába Vizsolynak. Az

DR. CSOHÁNY JÁNOS

FOLYTATÁSA AZ 5. OLDALON

HETEDIK KÜRTSZÓ

Az utolsó vendég

Lágy napsugár érleli már a veranda szőlőit. Darazsak szívják a mézes nedűt.

– Megértetek a szüretre, akárcsak jómagam – gondolta a fekvő beteg, miután órák hosszat követte az ablakkeretbe zárt kinti életet.

Két éve nyomja már az ágyat, itt a nyári konyha apró magányában. Az asszony megértette vele, hogy itt hátul, a kert csendjében jobb lesz néki.

Csend az van, de sajnos magány is.

Felesége gondját viseli: mos, főz rá, eteti... De ő az utcai szobában él, ugyanolyan egyedül. Sokat imádkozik, énekel – áthallatszik minden a vékony falon. Templomba jár, asszonyokkal beszélget, rendbe teszi a kertet, udvart, fát hozat és vágat té-lire. Derék, jóra való asszony, csak hát sokat van távol a háztól. Dolga van a nőszővet-ségben, énekel a dalárdában, bibliaórákról sem hiányzik sosem.

Ő csak fekszik, nyomja az ágyat, mert a bánya beszívta tüdejét, mint darázs a nektárt. Az ágya melletti széken minden kéznél van: az étel, a víz, a biblia s a botok. A botokkal elsántikál a rádióig, hogy bekapcsolja vagy segítségért kopog velük a falon.

Jönnek az unokák: „Csókolom tata!” És már mennek át nagymamához, aki finomságokat süttött jöttükre. Aztán hallja, mint bőgetik a tévét, mint vitatkoznak, nevetgélnek.

Ő akkor nagyon fülel, hogy minden szavukat hallhassa. Mikor megjönnek, nem győzi cirógatni a két nebulót, de azok elhárítják a remegő mozdulatot.

– Mindenki nagyon szeret téged, Imre – bíztatja az asszony. Nézd, mit hoztak neked. Látod, ez a szeretet – szokta kihangsúlyozni. Látod, nem feledkeztek meg rólad névnapodon sem!

– Névnapom van? Minek az? – kérdi sóhajtozva, de nem tudja őket megsérteni az ajándékba kapott ingért, amit talán magára sem vesz már soha.

Felveszi két kopott botját s az ablakhoz tipeg. Gyönyörű, zizegő ősz van. Már piroslik a rízing levele s utolsó virágait bontja a verandai rózsza. Maradék tüdejével nagyot szippant az édes levegőbe.

– Ha így múlt nek el, mint a nyár, jó volna.

Hamar este lett. Feljöttek a csillagok s a félhomályban ő még mindig a kis ablak előtt ül. Léptek zaja hallatszik az utca felől és már a lépcsőn kopognak. De nem hozzá jönnek.

VERES PIROSKA

FOLYTATÁSA A 6. OLDALON

Emlékezés Csiha Kálmánra /4. - Magyarakucs monográfiája /8.

„Mikor még beszél vala, odajövének a zsinagóga fejétől, mondván: Leányod meghalt, mit fárasztod a Mestert? Jézus pedig, amint hallá a beszédet, amit mondanak vala, azonnal mondá a zsinagóga fejének: Ne félj, csak higgy.” (Mk 5,35-36)

Az evangélium egyik legkedvesebb jelenete Jairus lányának föltámasztása. Azt mondja Jézus a megrendült apának: Ne félj, csak higgy!

Vergilius, a nagy római költő – Kr. e. 19-ben halt meg – ezt írta az Aeneis utolsó sorában: Életünk zokogva hullik az árnyékvilágba. A középkor hangja Danténál szólalt meg. Az isteni színjáték utolsó versében ezt olvassuk: A szeretet mozgatja a napot és a csillagokat. A XX. században vajon mit mondott az ember? Enzensberg írta a Titanic pusztulása utolsó versében: Nehéz megmondani, miért úszom ülvölve tovább? A három vallomás közül, mely az életről, a hitről vall, melyik az igaz?

Mi, keresztyének Dantéval mondjuk, hogy a szeretet mozgatja a napot és a csillagokat, de ehhez élő hit szükséges.

Amikor Einstein 1905-ben publikálta speciális relativitáselméletét, végérvényesen világossá vált, hogy sohasem leszünk képesek elképzelni a világmindenséget. Miért? Egyszerűen azért, mert mindent csak három dimenzióban tudunk megragadni. Viszont most már tudjuk, hogy van egy negyedik dimenzió is, túl téren és időn. Nekünk, keresztyéneknek is van egy negyedik dimenzióunk és ez a hit. Ezzel látjuk a láthatatlant és tapasztaljuk az örökkévalót. Mulandó világunk mélyén

A LÉLEK CSENDJE

A hit dimenziója

lappang egy erő, egy titokzatos sugárzás, valami rejtett kovász, amely dolgozik bennünk és alakít. Amikor Jézust a sírba helyezték, az új élet magja a földbe került, amikor pedig föltámadt, ez a mag kicsírázott s az élet új dimenziója kezdte birtokába venni a kozmikus világot. Jézus azt mondta tanítványainak: Nektek jutott, hogy megértsétek a mennyek országának titkait. Foglalkozzunk a hit titkaival, hogy elmélyedjünk lényegében, hogy tisztába jöjjünk az elrejtett kincssel.

Jézus ott, Jákob kútjánál mondta a sarmáriai asszonynak: Az a víz, amit én adok, örök életre szóló vízforrás. Sivatag a világ, szomjan halhat benne az ember, ám aki nem csupán szájával hisz, hanem egész személyiségével, abban új élet forrása tör elő.

Tolnay Tibor: Szalacsi táj

Aki Krisztusban van, új teremtmény. A régi tovatűnt, lám valami új valósult meg – mondta Pál apostol. A Léleknek nem számít, hogy valaki zsidóból vagy pogányból lett keresztyén, mindenik új életet él, a keresztyén hit mindenütt, mindenkinek ugyanaz. Igen, a természetes élet folytonos halál: a virág elhervad, a legnagyobb szerelem is kifakul, a szellemi erők roskadoznak... Ezzel szemben az élő hit Krisztus föltámasztásának gyümölcse, bennünket is az örök életben részesít már itt a földön. Reménytelen korunkban biztat a reményre, bátran párbeszédet kezd a világgal, a szorongó emberek között képes új kapcsolatokat létrehozni...

A hitet megfogalmazhatom így is: Isten otthon akar lenni nálunk, lelkünkben is az otthon légkörét sugározza belénk. Hitünk lényege az, hogy Isten nincs távol tőlünk, nem idegen, belénk költözik, életünket alakítja. Szívünk tanúsítja, hogy Isten az Apánk, nem csak a világmindenség Ura, elsősorban lelkünk Lelke.

Az atyai jóságot, szeretetet, közelséget, a halál feletti győzelmet, az új életet tapasztalta meg hite által Jairus és tizenkétéves leánya is. A legnehezebb pillanatokban mi is megtapasztalhatjuk hitünk által, hogy Isten szerető Atyánk, életünk és a halál Ura, bennünk munkálkodik, életünket alakítja, Benne vagyunk otthon igazán. A legnehezebb pillanatainkban nem félni kell a bekövetkezendőtől, az eljövendőtől, hanem Atyánkhoz fordulni, Aki képes mindent újra és jóvá teremteni.

BALÁZSNÉ KISS CSILLA

HISZEM ÉS VALLOM

Egyszeri és tökéletes áldozat

Zacharias Ursinus és Caspar Olevianus, református hittudósok, akiket III. Frigyes pfalzi választófejedelem azzal bízott meg, hogy a Biblia alapján írjanak olyan vallástani népkönyvet, amelyből minden korú és állapotú református hívő tisztán és igazán megismerje a keresztyén vallást, és amely hitvallási irat gyanánt is szolgáljon. A két felekezet szertartásaira vonatkozó lényeges különbségekről szóltak a *Heidelbergi Káté 80. kérdésében*.

Mi különbség van az úrvacsora és a pápista mise között? Az úrvacsora nekünk arról tesz bizonyosságot, hogy minden bűneink teljeséggel megbocsáttatnak Krisztus amaz egy áldozatáért, melyet ő maga a keresztfán egyszer véghezvitt. Továbbá, hogy mi Szentlélek által Krisztusba oltatunk, ki most a maga valóságos testével a mennyekben, az Atyának jobbán van és azt akarja, hogy őt ott imádjuk. A misében pedig az tanítatják, hogy élők és holtak bűnei nem bocsáttatnak meg Krisztus kinszenvedéséért, ha misemondó papok által Krisztus azokért napenként is meg nem áldoztatik. Azonfelül az is

tanítatják, hogy Krisztus teste szerint, igazán és testileg jelen van a kenyér és a bor színe alatt, és ennek okáért azokban kell őt imádni. Eszerint a mise alapjában véve nem más, mint megtagadása Jézus Krisztus egyetlenegy áldozatának és kinszenvedésének.

E kérdés-felelet miatt nagyon sok támadás érte a Kátét. Dr. Victor János a válaszban rejlő modort tagadhatatlanul élesnek és nyersnek tekinti, kifejtve, hogy „érthető, ha a római katolikus egyház nagy sérelmet csinált abból, hogy a Káté 'kárhuzatos bálványimádásnak' bélyegzi az ő legfőbb szertartását: a miseáldozatot”. Igazából a kérdésben kielezett tanítás az Isten Igéje alapján előadott úrvacsorai felfogáshoz méri hozzá a római egyház miseáldozatát, és megállapítja, hogy az nem felel meg ennek a mértéknek.

Arra kell fókuszálnunk, hogy Krisztus egyszeri és tökéletes áldozata „minden bűneink tökéletes megbocsáttatását” szerezte meg számunkra, tehát ez örökre elegendő. Ezzel ellentétben a katolikus tanítás arra

utal, hogy ezt az áldozatot szükségszerű Isten színe előtt (többszörösen is) feleleveníteni. Pontosabban: Krisztusnak a kereszten bemutatott áldozata magában véve nem elegendő, hanem szükséges hozzá még ez az emberek által mindig újra véghezvitt engesztelőáldozati szertartás is.

Mi azt valljuk, hogy az úrvacsora a Krisztus egyszeri áldozatára emlékeztet, amit a keresztfán véghezvitt. Az úrvacsorában vele valóban találkozunk, Őt magunkhoz vesszük, de nem a szájunkkal a gyomrunkba, hanem hit által a lelkünkbe, a szívünkbe pecsételjük bele. Ez a manducatio spiritualis (Krisztussal lelkileg való táplálkozás). A katolikus mise szertartásai folyamatosan megismétlik az „áldozást”, hogy az érvényes legyen, sőt azt tanítják, hogy „a miseáldozat során a papi áldás ráolvasása folytán a kenyér és a bor valósággal átváltozik Krisztus testévé és vérévé, hogy áldozatként újra bemutatható legyen Istennek megengesztelésére”. Ez újból téves, hisz akkor a már átváltozott, ám előttünk lévő kenyér (ostya) és bor előtt Istennek kijáró imádatlalt és alázatossággal kellene leborulni. De hogy tehetnénk ezt, ha azok emberi kéz által lettek elkészítve?

ORBÁN LEVENTE

Erdély első Liszt-szobra

Falunk egykori kegyura, gróf Teleki Sándor, az alábbi „prófétai” kijelentéssel alapozta meg településünk, Koltó jövőbeni hírnevét: „... amíg magyar él, a kis falu mindig geográfiai nevezetesség lesz...”

Jövedölte ezt azon egyszerű oknál fogva, hogy baráti köréhez olyan személyiségek tartoztak, mint Petőfi, Jókai, Liszt, Bem tábornok, Garibaldi, Victor Hugo, Dumas. S amennyiben Teleki gróf neve összeforrt Koltóval, barátai is igen. Néhányan el is látogattak falunkba. Elég Petőfi és Jókai látogatásaira gondolnunk. Nem sokon múltott, hogy Liszt is vendége legyen a Teleki-udvarháznak.

Nos, múltunk ezen szelete adta az ötletet egyházközségünk kezdeményezéséhez, hogy Petőfi és Szendrey Júlia páros-szobra körül egy szoborparkot létesítsünk, emléket állítva az imént felsorolt kiváló személyiségeknek.

Elsőként a vendégszerető házigazda mellszobra került a park árnyas fája alá. Ez az év, Liszt Ferenc születésének 200. évfordulója apropóján, lehetőséget nyújtott arra, hogy a 19. század egyetlen, világszerte is az igazi nagyok közé sorolt magyar muzsikusanak, Teleki „utazópajtásának” emlékjünk maradandó emléket. Dinyés László budapesti szobrászművész lelkes szervező és alkotó munkája nyomán, az önkormányzat és a református egyház összefogásának eredményeként áll tehát Koltón Erdély első Liszt-szobra.

Bensőséges hangulatú ünnepségen Csendes Lajos polgármester, dr. Jávor András államtitkár és a szobor alkotója, Dinyés László köszöntötték a szép számmal egybegyűltek, majd Lieb József kanonok, s e sorok írója mondott imát a szobor talapzatánál.

Koszorúzás után a résztvevők átvonultak a templomba, ahol Felvégi Béla debre-

Liszt figyelméből még a legviharosabb virtuózeveiben is jutott a hit örök, s az egyház meg egyházi zene aktuális kérdéseinek

Erdély első Liszt-szobra. Lieb József kanonok és Varga Károly esperes mondott imát a szobor talapzatánál

ceni Liszt-kutató tartott előadást a lenyűgöző hatású zongoraművészről, a merészen újító zeneszerzőről, a karmesterről, a nagy vonzaskörű pedagógusról és zenei íróról. A magyarul nem tudó, de magát következetesen magyarnak valló virtuóz zeneszerzőről, aki Lammenais abbénak írt soraiban egyértelművé teszi: „Gyermekeim apjuk állampolgárságát viselik. Akár tetszik nekik, akár nem, magyarok.” A nagybányai zeneiskola két kiváló diákja rövid hangversenyyel zárta a Koltó hírnevét tovább öregbítő ünnepi alkalmat.

VARGA KÁROLY

LISZT, A KERESZTYÉN GONDOLKODÓ. „Te a művészeté vagy, nem az egyházé.” – győzködté Liszt Ádám kamasz fiát, amikor a 15 éves Liszt Ferenc, mind nagyobb érdeklődést kezdett tanúsítani a vallásos irodalom, mi több, a papi pálya iránt. Az apai tekintély győzött, azonban Liszt figyelméből mindig, még a legviharosabb virtuózeveiben is jutott a hit örök, s az egyház meg egyházi zene aktuális kérdéseinek. Vallásos áhitatot ébresztő művek egész seregét alkotta meg az esztendő során: zongoradarabokat és miséket (így például a Ferenc József és Erzsébet megkoronázására írt Koronázási misét), orgonaműveket és egyházi kórusokat, zsolnárokat és oratóriumokat – köztük a monumentális, 1855 és 1867 között komponált Krisztus oratóriumot.

MÁRAI SÁNDOR

Halotti beszéd

Látjátok, feleim, szem' tekkel mik vagyunk
Por és hamu vagyunk
Emlékeink szétesnek, mint a régi szövetek.
Össze tudod még rakni a Margit szigetét? ...
Már minden csak dirib-darab, szilánk, avított kacsat
A halottnak szakálla nőtt, a neved számadat
Nyelvünk is foszlik, szakadoz és a drága szavak
Elporlanak, elszáradnak a szájpaddal alatt
A „pillangó”, a „gyöngy”, a „szív” - már nem az, ami volt
Amikor a költő még egy család nyelvében dalolt
És megértették, ahogy a dajkáknak
A szunnyadó, nyűgös gyerek álmában érte meg
Szívverésünk titkos beszéd, álmmunk zsványoké
A gyerekeknek T o l d i - t olvasod és azt feleli, o k é
A pap már spanyol morogja koporsónk felett:
„A halál gyötrelmei körültek engemet”
Az ohioi bányában megbicsaklik kezed
A csákány koppan és lehull nevedről az ékezet
A tyrrheni tenger zúgni kezd s hallod Babits szavát
Krúdy hárfája zengi át az ausztrál éjszakát
Még szólnak és üzennek ők, mély szellemhangokon
A tested is emlékezik, mint távoli rokon
Még felkiáltsz: „Az nem lehet, hogy oly szent akarát ...”
De már tudod: igen, lehet ... És fejtéd a vasat
Thüringiában. Posta nincs. Nem mernek írni már.
Minden katorga jeltelen, halottért sírni kár
A Konzul gumit rág, zabos, törli pápaszemét
Látnivaló, untatja a sok okmány és pecsét -
Havi ezret kap és kocsi. A Mistress s a baby
Fénykép áll az asztalán. Ki volt neki Ady?
Mi volt egy nép? Mi ezer év? Költészet és zene?
Arany szava?... Rippli színe? Bartók vad szelleme?
„Az nem lehet, hogy annyi szív ...”

Maradj nyugodt. Lehet.
Nagyhatalmak cserélnek majd hosszú jegyzékeket.
Te hallgass és figyelj. Tudjad, már él a kis sakál
Mely afrikai sírodon tíz körmével kapál
Már sarjad a vadkaktusz is, mely elfedi neved
A mexikói fejján, hogy ne is keressenek
Még azt hiszed, élsz? ... Nem, rossz álom ez is.
Még hallod a hörgő panaszt: „Testvért testvér elad ...”
Egy hang aléltan közbeszól: „Ne szóljon ajakad ...”
S egy másik nyög: „Nehogy ki távol sír e nemzeten ...”
Még egy hörgő: „Megutálni is kénytelen legyen.”
Hát így. Keep smiling. És ne kérdjed senkitől, miért?
Vagy: „Rosszabb voltam mint ezek? ...”

Magyar voltál, ezért.
És ész voltál, lítoán, román ... Most hallgass és fizess.
Elmúltak az aztékok is. Majd csak lesz, ami lesz.
Egyszer kiás egy nagy tudós, mint avar lőfejet
A radioaktív hamu mindent betemet
Túrd, hogy már nem vagy ember itt,

csak szám egy képleten
Túrd, hogy az Isten túri ezt s a vad, tajtékos ég
Nem küld villámot gyújtani, hasznos a bölcsesség
Mosolyog, mikor a pribék kitépi nyelvövedet
Köszönd a koporsóban is, ha van, ki eltemet
Őrizd eszelősen néhány jelződet, álmodat
Ne mukkanj, amikor a b o s s megszámolja fogad
Szorongasd még a bugyrodát, rongyaidat, szegény
Emlékeid: egy hajfűrtöt, fényképet, költeményt -
Mert ez maradt. Zsugorin még számbaveheted
A Mikó-utca gesztenye fát, mind a hetet,
És Jenő nem adta vissza a Shelley-kötetet
És már nincs, akinek a hóhér eladja a kötelet
És elszáradnak idegeink, elapadt vérünk, agyunk
Látjátok, feleim, szemtekkell, mik vagyunk
Íme, por és hamu vagyunk

(Possilipo, 1951.)

Emlékezés Csiha Kálmánra

A magas termetű, fehér hajú, méltóságot és derűt árasztó, megleghangú püspök életét fények és rácsok, gyalázatok, megaláztatások és ünneplések, magasztalások jellemezték.

Az ígéhirdető, tanító püspök – 1990. június 29-től az Erdélyi Református Egyházkerület 44. püspöke – tisztelt és népszerű személy. Gyülekezeteket, intézményeket, iskolákat szervez; sűrűn látogat, az ő idejében harminckét templom épült. Az újjászületett Magyar Református Világszövetség egyik alelnöke, és az Egyházak Világtanácsa Központi Bizottságának is tagja lesz. Teológiájának lényege, hogy az egyén, az egyház, a magyar nép csak a Szentlélek által történt újjászületéssel, Krisztusban maradhat meg. Tudományos, köz- és szépíró, költő volt.

Csúry István püspök az érsemjéni Csiha-szobor avatásán (archív)

Forrón szerette Erdélyt. Leírta és gyakran elismételte, hogy Magyarországot három szörnyű csapás sújtotta: 1526-ban Mohácsnál törökök zúdultak az országra. 1920-ban a trianoni vérbíróság Magyarország kétharmadát hasította le és ajándékozta idegeneknek. 2004. december 5-én pedig nem az ellenség vágott rajtunk mély sebet, hanem a magyar kormány elnöke által félrevezetett nép ötmillió magyart közöcsített ki a nemzet testéből. „Magyarországon már nincs nemzet, csak lakosság, hamis juhászok által terelgetett birkanyj. Keservesen csalódtunk a már nem létező anyaszószágban.”

Az MRETZS elnöke

A Magyarországi Református Egyház 1990-től ismét hozzáfogott a szétszóródott református egyházakkal való szorosabb közösség építéséhez, de a Református Világszövetségben dolgozó magyarellenés tisztviselők akadályozták ezt a szándékot. Nehezen haladt a szervezeti egység létrehozása, de végül 1995. április 20-án megalakult a Magyar Református Egyházak Tanácskozó Zsinata. Az elnökség tagjaivá a következőket választották: Csiha Kálmán lett a lelkes elnök, Szabó István egyetemi tanár, a Független Amerikai Református Egyház főgondnoka a világi elnök, Hegedűs Loránt dunamelléki püspök az ügyvezető elnök. Csiha Kálmánt a liturgiai bizottság is elnökévé választotta (ez a bizottság készítette el az egységes ágendaskönyvet). Máté Já-

Életét fények és rácsok, gyalázatok, megaláztatások és ünneplések, magasztalások jellemezték

nos szerkesztésében a különféle országokban élő egyháztestek szakképviselőinek közreműködésével a himnológiai bizottság kiadta 1996-ban a Magyar református énekeskönyvet, hogy az egységes liturgia által is közeledjünk egymáshoz a Krisztusban.

Történelmünk folyamán a magyar reformátusság 43 országba szóródott szét. Csiha Kálmánnak az volt a véleménye, hogy a magyar diaszpóra nem fölszámolandó, mert régi és komoly történelmi múltja van, ezért az európai és szétszóródott magyarok között megindulhat újból az egységes vérkeringés. Az MRETZS elnökeként magyar reformátusokat látogatott a Kárpát-medencében, Európában, Észak- és Dél-Amerikában és Ausztráliában. Melbourne milliomos református gondnoka így fordult hozzá: „Püspök úr, házam van, hazám nincs!” Csiha arra biztatta őket, hogy ragaszkodjanak Krisztushoz, a református egyházhoz és magyarságukhoz.

A vándorprédikátor

Nyugdíjba vonulása után „vándorprédikátorként” evangelizált Erdélyben, Magyarországon, a Kárpát-medencében, Európában és a nagyvilágban. „Azt hiszem, én vagyok az első nyugalmazott püspök, aki evangelizációs világ körüli utakat jár” – írja. A haldokló, morális válságban lévő magyarságot ébresztgetni kell, mert csak úgy maradhat meg, ha szembenéz önmagával és találkozik Istenével a legyőzhetetlen Jézus Krisztus által, akit megfeszítettek, hogy megsemmisüljön, de él és uralkodik örökké a mennyben és a földön!

Marosvásárhely Gecse utcai templomának harangjai 2007. november 7-én siratták elköltözését. Vasárnap, 11-én Bustya Dezső püspökhelyettes, kedves szolgatársa hirdette az igét a Jn 9,14 alapján az óriási gyülekezetnek. Szívünkben ma is visszacseng a szöveg és a dallam, amit a temetőbe induláskor énekelt a gyászoló gyülekezet: „Te vagy napvilágom, te vagy énekelem, Téged várlak Jézus, kínos éjeken. Oszlasd el a homályt, úzd el a bánatot, Ragyogjon fel rajtam szép fényes napod”. (MRÉ /451.) A vándorprédikátoron fölragyogott Krisztus ereje és dicsősége.

BOJTOR ISTVÁN

CSIHA KÁLMÁN Szeressétek a templomot

*Tudom, sok a gond és a baj,
és sokszor nagyon sok a bánat.
Mégis, mégis szeressétek,
szeressétek e drága házat:
szeressétek a templomot.*

*Sok értéktelen limlomot
elrabolt tőlünk ez az élet.
De légy áldott, hogy meghagyott
mi Istenünk, örökre Téged,
és meghagyta a templomot.*

*Szeressétek a templomot,
hol Ige szól és szál az ének,
s azoknak, kik el nem jöttek
mondjátok el: kik hisznek, élnek,
s Istenben bíznak szüntelen.*

*Mondjátok el: ki hűtelen,
s ki hitetlenül gyenge, gyáva,
az Isten szent, nagy seregében
azokra nincs szükségünk máma,
csak arra, kiben hit lobog!*

*Igen, lehet, hogy nagy dolog
mindent egy lapra tenni fel,
de higgyétek: ha Isten szól,
hogy induljunk, hát menni kell
hősen, erősen, biztosan.*

*Lehet, hogy nem jönnek sokan,
de aki jön az itt ne féljen,
annak a szívén tűz lobogjon,
annak a lelke lángban égjen
és mondja el mindenkinek:*

*Van egy hely, ahol nincs hideg,
van egy hely, ahol láng lobog,
van egy hely, ahol béke van,
van egy hely, ahol szüv dobog,
s szeretet árad szüntelen.*

*Ne jöjjön, aki hűtelen,
de jöjjön, akinek van hite,
jöjjön boldogan, biztosan,
jöjjön Istenhez el ide
az ősök drága templomába.*

*És tegyen hitet itten állva,
hogy vérrel, könnyel és imával
és mindennel harcra szállva
és szembe nézve a halállal
megőrzi ezt a templomot!*

*Sok értéktelen limlomot
elrabolt tőlünk ez az élet,
de meghagyta a templomot.
A templomot ne hagyjátok,
a templomot szeressétek!
Szeressétek a templomot!*

VISSZATEKINTÉS...

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

egyik Mágócsy fiú gyermek korában meghalt, édesanyja elhunytával, a felnőtt kort megért Mágócsy Ferenc (1580-1614) Rákóczi Zsigmondtól az atya után őt megillető birtokrésznek csupán kis részét kapta vissza.

Mágócsy Gáspár és András kívánsága volt a Biblia magyarra fordítása és kinyomtatása. Károlyi Gáspár Mágócsy birtokon lelkészkedett, Gönc is az volt. Rákóczi Zsigmond teljesítette a Mágócsyak végakarát, vállalta a magyar nyelvű Biblia kinyomtatásának költségeit, a szükséges nyomda felállítást, a nagy mennyiségű papír és új betűkészlet beszerzését, részben a kompaktori (könyvkötői) munka biztosítását. Vizsolyba hívta Mantskovit Bálint (Manskovits) lengyel származású nyomdászt. A templommal szembeni üres földesúri házban helyeztette el 1588-ban a nyomdát, ahol elkészült 1590. július 20-ára a magyar nyelvű teljes Szentírás. Mindez mutatja Rákóczi Zsigmond elkötelezett református voltát, hiszen megehetette volna, hogy nem nyomtattatja ki az első magyar nyelvű teljes Bibliát és a Mágócsyak által arra szánt pénzt másra, pl. birtokszerzésre költi. Nem azt tette. Sőt Ernő főherceg parancsával is szembe szállt, aki pedig megparancsolta neki, hogy Mantskovitot tartóztassa le és nyomdáját kobozza el, mert az 1588-ban Vizsolyban kinyomatott egy következő évre szóló kalendáriumot, de még a Julianus naptár szerint, holott abban az évben a magyar országgүйlés is törvénybe iktatta a Gergely-féle naptár kötelező használatát. Mantskovit – tudva, vagy nem tudva - kétség kívül megszegte a törvényt. A nyomda elkobzásával és Mantskovit elfogásával a Biblia kinyomtatása vált volna lehetetlenné. Rákóczi Zsigmond Heves és Borsod vármegye főispánjaként, magas katonai tisztsége és immár hatalmas birtokára való tekintettel, sikerrel dacolhatott Ernő főherceg parancsával.

A Vizsolyi Biblia előszavában nem szerepel Rákóczi Zsigmond és más patrónus neve, mint akik a Biblia kinyomtatását segítették, de a kortársi iratokban Rákóczi Zsigmondot nevezik meg a bibliakiadás fő patrónusaként. Ez a borivásban is mérték-tartó, kortársai által dicséret jőzán gondolkodású, igazságszerető, kiváló hadvezér, közgazgatási és vagyonszerző, gazdasági szakember a Bocskai István vezette szabadságharchoz csatlakozott. Bocskai István fejedelem erdélyi helytartójává nevezte ki. A fejedelemnek 1606. december 29-én gyanús körülmények között – a kortársak mérgezésre gyanakodtak - történt halála után 1607-1608-ban Rákóczi Zsigmond erdélyi fejedelemséget viselt. 1608-ban hajdúfelkelés tört ki, aminek ha élére áll a fejedelem, akkor háborúba sodródhatott volna a magyar királlyal, azt elkerülendő – jelentős birtokok fejében - mondott le a trónról Báthori Gábor ja-

vára. Rákóczi György viszont 1630-ban követte apját az erdélyi fejedelmi trónon, Zsigmond fejedelem Pál fia (1595-1636) pedig országbírói méltóságra emelkedett. Pál mostoha anyja, Rákóczi Zsigmond harmadik felesége, a katolikus Thelegdy Borbála hatására katolizált. Ezt édesapja tudomásul vette. Reformátusként hatalmasra duzzadt birtokain a református egyházat Rákóczi Zsigmond segítette és oltalmazta, ha kellett. Szerencsen megújította a református templomot és abban építtette meg temetkezési helyét, ott is nyugszanak földi maradványai.

I. Rákóczi György

Rákóczi és felsővadászi Rákóczi György báró (1593-1648) Szerencsen született édesapja második feleségének, Gerendi Annának a fiaként, a már említett Pál országbíró bátyjaként. György református hitéhez haláláig hűséges is maradt, egyházának földesúrként és erdélyi fejedelemként (1630-1648) messzemenően támogatója volt. Bocskai István kassai udvarában volt apród. 1616-ban vette feleségül Lorántffy Zsuzsannát (1600-1660), akitől négy fia született, de csupán kettő érte meg a felnőtt kort. Lorántffy Zsuzsanna révén jutott Sárospatak birtokába és annak iskolája fejlesztéséért sokat tett. Fejedelmként a gyulafehérvári csonka egyetem segítése szívügye volt, ahová az ő idejében érkeztek meg a Bethlen Gábor által meghívott külföldi professzorok, akik egyúttal politikai, diplomáciai tanácsadói is voltak. Kiemelkedett a gyulafehérvári kollégium külföldi professzorai közül Bisterfeld János Henrik (1605-1655), aki 1630-tól haláláig ott tanított. Sárospatak 1629-től számított főiskolának, oda meghívta Comenius Ámos Jánost (1592-1670), a cseh testvér egyház száműzetésben élő magyar származású püspökét, európai híru tudóst és neveléstudományi szaktekintélyt, de akkor az még nem fogadta el a meghívást. A debreceni kollégium 1588-tól őrzi beiratkozásai matrikuláját, ott tanszéket alapított a fejedelem, az iskolai törvényeket megszigorította, a diákoknak egyenruha viselését írta elő, a nagyváradi kollégium 1636-ban az ő gondoskodása révén emelkedett felsőoktatási intézményi rangra, amit Várad 1660-ban történt török kézre kerüléséig meg is őrzött. Gondja volt a kolozsvári középfokú iskola színvonalának emelésére. A diákság ellátásáról ez az egyébként nem adakozó kedvű, sőt a kortársak által zsugorinak tartott fejedelem gondoskodott, ezekre alapítványokat tett. Külföldön évente 3-6 diák tanult az ő költségén.

Bethlen Gábor ama rendeletét, amely a jobbágyok gyermekeinek tanulását engedélyezte, ő is következetesen végrehajtatta és a Bethlen Gábor által a jobbágy származású lelkészek és mindkét nembeli utódaiaknak 1629-ben adományozott nemesi rangját tiszteletben tartotta. Ezzel új, tehetséges értelmiség kialakulását mozdította elő is.

Nyomdát alapított 1646-ban Váradon azzal a fő céllal, hogy ott jelenjék meg egy új bibliafordítás. Gondja volt a bibliafordításra, hiszen ő naponta olvasta a Szentírást. Halála után kezdődött meg az új bibliafordítás és annak kinyomtatása. Váradon Biblia néven vált híressé, azonban csupán 1661-ben lett teljesen kész. Sárospatakra az 1640-es évek elejétől vásároltatta a legfrissebb nyomdai felszereléseket külföldi ágenseivel, de az ottani nyomda szintén halála utánra, 1651-ben kezdte meg munkáját.

I. Rákóczi György református hitéhez haláláig hűséges maradt, egyházának földesúrként és erdélyi fejedelemként is támogatója volt

ADY ENDRE

Halottak napján

*Halottja van mindannyiunknak,
Hisz percről-perce temetünk,
Vesztett remény mindenik percünk
És gyászmenet az életünk.
Sírhanolunk, gyászolunk mindig,
Temetkező szolgálk vagyunk!
- Dobjuk el a tettető álcát:
Ma gyásznap van, ma sírhanolunk!
Annai nyomor, annyi szenny, vétek
Undorít meg e sárgolyón...
Hulló levélt hányszor feledtet
A megváltó, a gyilkos őnt!...
Óh, hányszor kell a sírra néznünk,
Hogy vigasztaljuk önmagunk -
- Dobjuk el a tettető álcát:
Ma ünnep van, ma sírhanolunk!...*

1899. november 1.

Isten kipróbált embere (2Tim 2,15)

A levél, amelyből a cím alatti vers való, az ún. pásztori levelek csoportjába tartozik. A **pásztori levelek** nem gyülekezetekhez és nem is magánszemélyekhez íródtak, hanem „pásztorokhoz”, az egyház felelős tisztviselőihez. Pál legközvetlenebb munkatársainak ad ezekben eligazítást. Buzdítja őket, felvértezi az üldözések és szenvedések elhordozására. Elmondja, hogyan vezessék a rájuk bízott gyülekezeteket.

A presbiterek a gyülekezetek bizalmát élvezik, mert felelősséget vállaltak és felelősséget hordoznak a gyülekezetekért/egyházukért. Ezt nem elég egyszeri döntéssel vállalni. Nem elég presbiterként a felelősséget osztani. Nem elég itt-ott „besegíteni”. Szükséges, hogy kipróbált emberként állhassanak meg Isten előtt. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha kegyelmére hagyatkozunk, ha lelki tápláltságunkat Tőle vesszük. Ha újra és újra átéljük, hogy Tőle van alkalmasságunk. Ha igényeljük vezetését és erőt is Tőle kérünk. Ahogy énekeljük is: *„Tanúságra erőt csak te tőled kérünk, / Hogy szent istenséged dicséртesség tőlünk; / Ha először a te országod keressük, / Semmiben nem leszen fogyatkozás nekünk.”*

Így szól az apostol biztatása Timóteushoz: Igyekezz kipróbált emberként megállni az Isten előtt! Lényeges, hogy Isten előtt kell megállni. Végző soron nem csupán a választó, a megbízást adó testület előtt. Ez azt is jelenti, hogy elsősorban nem emberek tetszését kell keresni.

Nem az számít, hogy mit gondolnak rólunk, munkánkról. Ez fel is szabadít bennünket az alól, hogy túlságosan figyeljünk arra, hogy mit gondolnak vagy mondanak rólunk. Megbízásunk Istentől van, előtte kell számot adnunk. Előtte kell kipróbálnak bizonyulnunk. Kipróbált a tűzben tisztított nemesfém, amelyből kiégették minden salakot, minden értéktelen anyagot. Kipróbált az a kő, amely alkalmas arra, hogy az építőmester által elgondolt helyre kerüljön. Megfelelő alakú és méretű, odaillő, amely nem gyengíti, hanem erősíti az épületet.

Engedjük, hogy mennyei Atyánk tisztítsa bennünket. Tisztítsa gondolatainkat, legbelső ösztönzéseinket, késztetéseinket, szavainkat. Hogy a mennyei oltárról vett parázzsal érintse ajkunkat, hogy jót gondoljunk és szóljunk. Engedjük, hogy faragjon bennünket, hogy odaillő és élő kővekként épülhessünk fel lelki házzá, szent papsággá, lelki áldozatokat ajánlva fel, amelyek kedvesek Istennek Jézus Krisztus által.

Jó, ha tudjuk azt is, hogy mindez nem azért történik, hogy szépen kifaragottak, önmagunktól tetszetősek legyünk. „Jól ápol” szentek.

Mindez a szolgálatra nézve történik. Azért, hogy alkalmasak legyünk arra, hogy ajándékait átveve a közösség, az egy test épülésére használjuk azt, amit Tőle kaptunk.

Igyekezz kipróbált emberként megállni az Isten előtt, mint olyan munkás, aki nem vall szégyent. Egyikünk sem szeretne szégyent vallani. Nem szeretnénk a nekibuzdulás után megtorpanni. Nem szeretnénk, hogy a szolgálat mérlegén híjával találtassunk. Szeretnénk megfelelni a megbízó bizalmának. Hogyan lehetséges ez?

Úgy, hogy belevetjük magunkat a küzdelembe, a nemes harc megharcolásába. Nemcsak fél szívvel, immel-ámmal, hanem teljes erővel. Nem képzeljük azt, hogy megérkeztünk, amikor még úton vagyunk. Előrenézünk és nem hátra. Tudjuk, hogy aki az eke szarvára veti a kezét, az előre kell tekintsen, különben nem alkalmas arra, hogy az Isten Országá munkása legyen.

Kérdezzük meg: Ha nem mennek úgy a dolgok, ahogy szeretnénk, nem azért van, mert ítélet van rajtunk? Mert nem a „zsengőt”, időnk, erőnk, tehetségünk, lehetőségeink legjavát adtuk az Úrnak. Hogyan szól imádságunk? Így: Íj vagyok a kezében, Uram; feszíts meg, mert elkorhadok! Vagy így: Ne feszíts túl, Uram, mert eltörök! Vagy így: Feszíts túl, Uram, ha belétörök is!

Szükségünk van arra, hogy „megfeszüljünk”, netán néha arra is, hogy túlfeszüljünk. A ránk váró feladatok miatt. Azért, hogy ne valljunk szégyent. Ne valljunk szégyent – gyülekezeteink építésében, – iskoláink fenntartásában, a következő nemzedékek számára szóló bizonyágtétel továbbadásában.

Ha körülnézünk, látjuk, hogy hiányosak soraink. Kik hiányoznak? Nem a mi gyermekeink, unokáink, ismerőseink? Netán mi magunk, mert csak fél szívvel, fél lendülettel veszünk részt a szolgálatban?

Igyekezz kipróbált emberként megállni az Isten előtt, mint olyan munkás, aki nem vall szégyent, hanem helyesen fejtegeti az igazság Igéjét.

Lehet, hogy úgy érezzük: ez aztán túlzás! Nem elég, ha ott vagyunk az alkalmon? Nem elég, ha megjavítjuk, ami elromlik? Nem elég, ha megszámloljuk a perselypénzt? Nem elég, ha részt veszünk és szavazunk a presbiteri gyűlésen? Mindez lehet fontos, de nem elég!

A presbiterek a gyülekezet életéért, annak minden vonatkozásában felelősek. A misszióért és a bizonyágtételért is! A hívogatásért és a gyülekezet építéséért is!

Helytelennek bizonyult a mindent a lelkesre bízó/hárító modell. Tarthatatlan a jelen kihívásait figyelembe véve. Igenis szükséges, hogy a presbiter is, minden órálló helyesen hasogassa az igazságnak beszédét! Ezt Kálvin úgy magyarázza, hogy a család fő kötelessége a kenyeret helyesen felválni és úgy elosztani, hogy a család minden tagja megfelelő részt kapjon. A görög szó általános használata további jelentésárnyalatokat sugall: Aki helyesen hasogatja az Igét, az

egyenes utat készít az igazsághoz, és nem hagyja magát félrevezetni féligazságok és hazugságok által. Helyére teszi a dolgokat, ahogy az építőmester keze nyomán helyére kerül a kő, és szilárdá teszi az épületet.

Úgy kell helyesen fejtegetni az igazság Igéjét, hogy az éhesek táplálékhoz jussanak, hogy az igazságra szomjúhozók eljussanak a tiszta forráshoz. Mint élő kővek illeszkedjenek egymáshoz a gyülekezet, az egyház épületében, hogy az ne legyen ingatag.

Fel kell készülni (állandó önképzéssel, tanulással, lelki gyakorlatozással is!) a tévtanítások és a tévtanítók elleni harcra. A bennünket félrevezetni akarók megállítására. Akár Szűz Máriaának akarják országunkat felajánlani, akár a keresztvállalás megtagadása árán való üdvéltre hívnak.

Nemet kell mondani arra, ha győke-reinktől akarnak elszakítani minket. Arra is, ha a teljes evangéliumot akarják megszegényíteni, vagy bennünket a betű szolgátságába akarnak kényszeríteni.

S végül mindezt szükséges úgy tenni, hogy térjünk ki a szentségtelen és üres fecsegők elől. Mert nem beszédben áll az Isten Országá, hanem erőben. Amit tennünk kell, nem merülhet ki a dolgok megbeszélésében. Bizottságaink, gyűléseink, ötlethalmozásaink is lehetnek a szükséges cselekvés gátjai. Ne elégedjünk meg a tervezéssel, a felajánlással. Induljunk és tegyük a jót és a szükségeset!

Ugyanakkor térjünk ki azok elől, akik tisztátalan indulattal közelítenek! Túl a hamis tanítókon, térjünk ki azok elől, akiknek semmi sem jó, akik mindent jobban tudnak. Akik tele vannak jó tanáccsal, de maguk semmit nem mozdítanak. Akik örvendeznek azon, ha a valóban munkálkodók tévednek. Térjünk ki előlük, de ne engedjük, hogy eltérítsenek minket!

Igyekezzünk kipróbált emberekként megállni az Isten előtt, mint olyan munkások, akik nem vallanak szégyent, hanem helyesen fejtegetik az igazság Igéjét! (Presbiter)

PAL LÁSZLÓ lelkipásztor

HETEDIK KÜRTSZÓ

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

– Gyertek, csak gyertek – hallja felesége kedves hangját. Kerüljete bejebb. Úgy örülök, hogy jöttetek. A jó emberek mindig megtalálják egymást. Igaz? Meg a szeretet!

Aztán hallja, hogy kedvesen beszélgetnek, aztán még énekelnek s imádkoznak is.

– Az asszony rokonsága lehet – gondolja a plafon fekete árnyait bámulva.

– Imre bátyám hogy van? – kérdezi valaki.

– Jól van, jobbacskán, hál’ Istennek, de most ne zavarjuk, hamar elalszik szegény.

Talán egy óra múlva aztán szedelőzködnek, és valaki, az utolsó vendég mégis benyit:

– Jó éjszakát Imre bátyám – suttogja valaki a sötétben.

– Neked is fiam – válaszol vissza halkan, mély rekedt hangon, miközben sós cseppek gördülnek le a barázdák között.

ERDÉLYI REFORMÁTUSOK KÜLMISSZIÓJA DÉL-ÁZSIÁBAN

Nepáli naplójegyzetek

Királyhágómelléki református gyülekezetek is támogatják (Biharszentjános, Érszöllős, Biharvajda, Szatmár-Szamosmegyed, Szilágyperecsény) a marosvásárhelyi Szabó házaspár három éves külmisziói szolgálatát a dél-ázsiai, maoista befolyás alatti Nepálban. Lapunk a nyilvánosság erejével segíti a református külmisziósokat, akikkel nt. Hermán M. János segítségével sikerült kapcsolatba lépünk. További epizódokkal folytatjuk a tavasszal megkezdett nepáli naplójegyzeteket.

Aki több éve Bibliáért imádkozott

A hegyek között megbúvó kis házak lakóihoz érkezünk a trekkingünk (hegyi falvakban való szolgálat) során. A falu neve Lopráng. Egy fiatal fiúnak Bibliát ajándékoztunk. A Bibliát a szívéhez szorította és elmondta, hogy keresztyén és már évek óta imádkozik, hogy Isten ajándékozza meg egy Bibliával. A szemei csillogtak és egy könnycseppet vettem észre a szeme sarkában.

Azért is megragadó ez a történet, mert ezek az emberek ritkán utaznak Katmanduba (Nepál fővárosa), talán egy évben egyszer, így nehezen jutnak Bibliához. Ezért szükséges az evangéliumot a magas hegyekre is eljuttatni.

Aunusz, aunusz!

Garthi Gaunban hívogattuk az embereket, házról házra járva. Fél hét van, és még nem jött senki... Bárcsak eljőnnének, bárcsak meghallanák a hívó szót! Miközben ezen gondolkodtam és imádkoztam a gyülekezet épülete előtt, egy ötletem támadt. Mivel erős a visszhang a hegyek között, kezemmel tölcserít formálva kiáltottam a hívó szót: „Aunusz, aunusz! Adza beluka cha badzse, matima mandalima, film cha, aunusz, bosznusz, ra hernusz. Film free cha, paisza chaidejna!” (Jöjjetek, ma este 6 órától, a hegyen épült gyülekezetben filmet vetítünk. Gyertek, üljetek le és nézzétek a filmet. Ingyen van, ne hozzatok pénzt!).

A nepáliak lassan érkeztek és kint állva beszélgetni kezdtek a ház előtt. Mivel nagyon szegénylősek, behívtuk őket a gyülekezeti házba. Hét órára megtelt a terem. A hívó szóra, a 450 lakosú faluból 60-an jöttek el, és ebből 20 hívő. Végignézték a filmet, és meghallhatták a mennyei otthonba hívogató szót.

Egy idősebb néni jött hozzám és a következőket meséli, miközben a hegy másik oldalára mutatott. „Én ott lakom, a hegy túlsó oldalán, (ez sietve kb. 1 órai járás egy 2500 méter magasságú hegyről egy 2000 méter magasságúra) de hallottam, hogy

Jézus-filmre hívnak. Én soha nem láttam még a Jézus filmet, engem is hívnak gondoltam, így hát a film közepére én is eljöttem.”

A néni boldog volt, ragyogott az arca. A falvakon nincs áram, így a kézzel hajtható magnetofonról hallgattuk együtt a helyiekkel a Lukács evangéliumát magyar nyelven.

Evangelizálással egybekötött iskolai program Rangshiban

Maoisták között

Muszikot Khalanga 2500 méteres hegyek közé van építve, az 5000 lelket számláló városban lüktet az élet. A gyülekezetet kerestük. Az emberek rángatták a ruhánkat, 5 óra alatt 450 könyvetadtunk el, 15 családnhoz került traktátus, 15 embernek tettünk biznyságot.

A rendőrségre és a katonai bázisra is bejutottunk az örömmüzenettel és a kommunista maoistákat is meglátogattuk és beszélünk Krisztusról. A maoista irodában Lenin, Marx, Mao és a többi kommunista vezető képe díszítette a falat. „Krisztus a legnagyobb kommunista!” – magyarázták. Visszakérdeztem: „akkor miért nincs a képe a falon?” Erre nem tudtak válaszolni. Elmagyaráztam a János 3,16 alapján az örömmüzenetet. Mindegyik maoista vásárolt egy-egy traktátust és azt mondták szívesen elolvassák, sőt most már érdeklő is őket, hogy ki ez a Krisztus. Hálás szívvel léptünk ki az épület ajtaján, miközben arra gondoltam, hogy „az oroszlan barlangjában is Isten az Úr.”

Az úton Rukumkot erdőváros felé haladva, egy fiúval találkoztunk, aki így kezdte a bemutatkozást: „Hat ujjam van a jobb kezemen és hindu vagyok.” Megkérdezte, ha Isten, a keresztyének Istene a szeretet Istene, akkor miért teremtette őt 6 ujjal és hindunak. A beszélgetés végén traktátustadtunk neki, megígérte, hogy elolvassa.

SZABÓ CSALÁD, Nepál

MAGYARNAK LENNI (4.)

Honszerzés, államiság

Egyértelmű, hogy a magyar ősök Hunnia örökének tekintették azt a hazát, amit Kiszely István antropológus szerint 895. május 10-én elfoglaltak. A magyarok ekkor a vereckei, a tatár, a radnai, a borgói hágón, valamint a békási, ojtuzi és Bodza-szoroson át ömlöttek a Duna-Tisza közére és a Kárpát-medencébe.

Nemeskürthy István szerint a honszerzők a folyók mentén telepedtek meg „vegeredményben viszonylag békésen elegyedve az itt talált gyér lakossággal”. Orrvérzésig lehet dicshimnuszokat zengeni a „kalandozások” koráról, mikor is „ki-kicsaptak” a pogány hadfiak, de az a lényeges, hogy lassacskán letelepedtek és rádöbentek, hogy a keresztyén államiság lesz megmaradásuk egyetlen lehetősége.

A 955-ös augsburgi vereség I. Ottó bajorjaitól megdöbbenést keltett a magyarokban, Géza nagyfejedelem pedig negyedszázados uralma alatt fokozatosan előkészítette a magyar és kazár törzsek utódainak az alkotmányos államiságot (és a besenyők asszimilálását).

I. Ottó Passauból hittérítőket küldött Magyarországra Géza engedélyével, kijelölték Veszprémben az első püspöki székehelyet és Pannonhalma bencés apátsága építése is elkezdődött 997-ig, Géza haláláig.

Koppány – Árpád házi herceg, a Dél-Dunántúl ura és István (Vajk) – Géza fia aspirált a trónra, amit német segítséggel István szerzett meg.

Koppányt Vencellin ispán ölette meg, tetejét négygyé szelték, darabjait kereszt alakban Esztergom, Győr, Veszprém és Gyulafehérvár kapuira kiszékeztek. A magyarság kettős, koppányi és istváni arculatát mindmáig megőrizte: „A magyarságnak mindig legalább két arca van: Szent István és Koppány, lázadó és lojális, józan és tékozló; az, aki a gyepük között él és az, aki szétszóródik; a keleti és a nyugati, zártság és nyíltság.” (Hamvas Béla)

Megvívhatatlan tény, hogy I. István királyunk 41 éves uralkodása számtalan progressziónak volt forrása, hiszen a keresztyénység felvétele és megkoronáztatása által elindult egy folyamat, minek következtében Magyarország Európa „civilizált” államai mellé „feljelődött”.

Dicséretes az, ahogyan a vármegyarendszert, az egyházmegyéket megszervezte, valamint az is, hogy törvényt adott fiának, Imre hercegnek, illetve a magyar nemzetnek. A Legenda Maior szerint a Szűzanya védte meg Magyarországot határait, ezért a király Mária oltalmába ajánlotta országát. (Augusztus 20-i innepünk méltó tiszteletet adnak országalapító Szent Istvánnak).

Valami más is igaz: még 972-ben Géza trónralépésével I. Ottó levele szerint Bruno püspököt azért küldték a magyar végekre, „hogy királyukat minél előbb összeköttesse hozzá hatalmunkkal”.

Államalapító I. István királyunk korára teljeséggel megalósult a német tendencia: szinte tökéletesen Passau vigyázó szemeinek és tutorkodásának jegyében bontakozott ki a magyar élet. Hogyan alakulhatott volna ez nélkülük? Ki tudja?

BOROS J. ATTILA

✿ **LELKÉSZ FOCIBAJNOKSÁG LEVELEKEN.** Tizenegy kárpát-medencei lelkészcsapat – Erdélyből, és a Partiumból Szatmár, Zilah, Bihar és Maros - versengett a nyírségi Leveleken, a helyi gyülekezete által szervezett kispályás labdarúgó tornán. Az első négy között három határon túli csapat végzett, az első helyet a legkiegyensúlyozottabb teljesítményt felmutató felvidéki lelkészcsapat érte el.

F.T.

A partiumi Szatmári Egyházmegye csapata.

✿ **MÚLT ÉS JÖVŐ ERDŐDÖN.** Szeptember 25-én, vasárnap délután emlékeztető ünnepséget szervezett Erdőd kicsi református gyülekezete. **Sógor Csaba** lelképásztor, EP-képviselő igehirdetésében biztatta a gyülekezetet, ugyanakkor a megmaradás lehetőségét mutatta meg, ami nem más mint az Istenben való hit.

Az együttlét során jelképesen szövetséget kötött Erdőd, Szatmárhegy, Dobra

és Magyargéres reformátussága. **Nagy Attila, Kurta-Tóth Szabolcs** és **Kovács Ferenc** lelképásztorok bemutatták gyülekezeteiket, majd az egységet jelképező plakettet átvették **Rácz Ervin** helyi lelkésztől. A Szatmári Egyházmegye Lelkészkórusa, **Balaskó Balázs** és **Székely Alpár** zeneművészek, valamint az erdői református ifjak emelték az együttlét színvonalát. **Kovács Sándor** esperes által Isten megáldotta a gyülekezet zászlaját.

Istentisztelet után a templom udvarán a gyülekezet a jövőbe is tekintett. Kovács Sándor esperes áldásközvetítésével a helyi lelkész egy időkapcsolatát helyezte el, üzenve a jövő nemzedékének és együtt letették a Drágffy Gáspár Egyháztörténeti Központ és Parókia alapkövét.

A gyülekezeti találkozó jövőre Szatmárhegyen folytatódik.

RÁCZ ERVIN

✿ **BRÜSSZELBE LÁTOGATTAK A PARTIUMI KERESZTÉNY EGYETEM (PKE) TANÁRAI.** Szeptember 19-22 között, **Tőkés László** EP-alelnök meghívására Brüsszelbe látogattak a PKE tanárai. Erdélyi képviselőnk meghívása abba a sorozatba illeszkedik, amely az erdélyi magyar nyelvű oktatási intézmények oktatói és diákjai számára biztosítja az Európai Parlament meglátogatását. Kedden, szeptember 20-án a közel ötven főt számláló látogatócsoportot meghívójuk, az egyetem alapító-elnöke,

Tőkés László köszöntötte, majd a csoport tagjai szeminárium keretében ismerkedtek meg az Európa Parlament munkájával. Szerdán a csoport Brugge-be látogatott, ahol a College of Europe az egyetem akadémiai bizottságának elnöke, **Thierry Monfortail** mutatta be Európa egyik legnevesebb felsőoktatási intézményének munkáját.

✿ **HARANGSZÓ-KOLLEKCIÓ A VILÁGHÁLÓN.** A Királyhágómelléki Presbiteri Szövetség (presbiteriszovetseg.gportal.hu) és Nőszövetség (kreknoszovetseg.gportal.hu) honlapján, a portálokat szerkesztő **Tóth Zsigmond**nak köszönhetően fellapozhatók a Harangszó 2007-től megjelent lapszámai. A kollekción folyamatosan bővül a friss lapszámokkal.

IDÉZŐJEL

„Isten léte evidens. Nézzem meg egy falevelet! Hogyan lehet ilyet tervezni? Szimmetrikus minden, s mégis egyedi. Milyen szellem az, amely mindezt fenntartja és kormányozza? Mert a rendszer működik. Hacsak le nem téped a levelet, az örök törvények szerint nő meg. Jelen van egy állandóan megújuló, kreatív, felfoghatatlan színvonalú, befoghatatlan méretű világ, amely nem valahol van, hiszen én is belőle vagyok. Meg maga is, ahogy a kutya, a hernyó, a lepke, a felhő meg minden létező. (...) Azt viszont, aki erre a valóságra rányitotta a szemünket, úgy hívják: Jézus Krisztus.”

MAKOVECZ IMRE

MAGYARKAKUCS MONOGRÁFIÁJA

Múlt és jelen könyve

A Magyarkakuci Református Egyházközség vezetősége, **Szilágyi Gyöngyi** lelképásztor, **Barabás Imre** főgondnok és a presbiterek, azok családjai, a falu egész népe összefogott, hogy méltó főhajtással ünnepelje annak a monográfiának a születését, mely őseikről és róluk szól: szorgalmukról, akaraterejükéről, megmaradni vágyásukról, hitükről.

A megható, nagyon családias ünnepségre díszbe öltözött az Árpád-kori, kicsi templom, a lelkési hivatal udvarán pedig terített asztal várta az ünneploket, vendégeket.

A 100. zsolttár alapján szólt az igei útmutató nt. **Sándor Lajos**, Nagyvárad-újvárosi lelképásztor szolgálatában. „Azért gyűltünk össze, hogy a faluról megjelent könyvből múltat tanuljunk és Istentől való jövődőt reméljünk.” – mondta az igehirdető, aki elismerő hangon szólt Magyarkakucsról, kisnyságával járó küzdelmeiről, de kihang-

súlyozta, hogy a falu népe élni akar, mert tudja, hogy Istentől életre ítéltetett, és reméli, hogy a Mindenható holnap is Ura marad ennek a gyülekezetnek.

A szívbeli köszönet hangján szólhatunk a könyv szerzőjének tudatos, aprólékos, jól megtervezett és eredményes munkájáról, mely munkát Isten kezdeményezte, ő adta kőszikla hitét, hogy marandót alkosson. A szerző, a nyugdíjas levéltáros: **Kovács Veronika**. Az író nő elmondta, hogy 30 éves kutatómunkájával az Úrnak akart szolgálni és emléket kívánt állítani magyarkakuci származású, néhai férjének.

A lélekemelő igei szolgálat után sorra szólhattak a meghívottak, köztük a Budapesten élő, kakucs származású dr. Aniszi Kálmán né, nyugalmazott egyetemi oktató és Kendéné Toma Mária, a magyarországi testvértelepülés, Kakucs község képviselője, illetve a gyülekezet főgondnoka. Szép,

Szilágyi Gyöngyi lelképásztor, **Barabás Imre** főgondnok és **Kovács Veronika**, a monográfia szerzője

ünnepi műsorral szolgált a helyi lelképásztor két nagylánya, **Szilágyi Lilla** és **Eszter**.

Napjaink kakucsiainak, mint megannyi sorstársuknak a Partiumban, szükségük van a biztatásra, a segítségre azoktól, akiknek ez fontos, kötelességük és megtehetik. Ők tudják, hogy ismerniük kell a múltat, hogy képesek legyenek a jelenben élni és erejük legyen a jövőt építeni.

CIAVOINÉ LÉTAI ANDREA tanítónő

Harangszó

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221 - 0323
Megjelenik kéthetente. Ára 1,50 lej.

Felelős szerkesztő: Fábrián Tibor. **Szerkesztőségi titkár – olvasószerkesztő:** Babes Arday Erika. **Tördelőszerkesztő:** Petrikó Ildikó. **Külmunkatársak:** Balázsné Kiss Csilla, dr. Csohány János, Kupán Árpád, Orbán Levente, Rácz Ervin, Tóth Zsigmond. **Szerkesztőség és levélcím:** Harangszó, 410001, Oradea (Nagyvárad), str. Moscovei (Szilágyi Dezső u.) nr. 14. Tel.: 0259/416-067. E-mail: harangszo@yahoo.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro, http://harangszo.blogspot.com. A terjesztés a lelkési hivatalokon keresztül történik. A lapban megjelent cikkek nem feltétlenül a szerkesztőség álláspontját tükrözik. Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Készült a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Szenczi Kertész Ábrahám nyomdájában. Felelős vezető: Wagner Erik.